

17.03.17

Головний державний інспектор відділу з питань дотримання законодавства про працю, зайнятість та інших нормативно – правових актів Інна Кривенко провела семінар для працівників ТОВ «Світловодський машинобудівний завод». Фахівець проінформувала слухачів про зміни у трудовому законодавстві з питань оплати праці, а саме, про зміну поняття “мінімальна заробітна плата”, наслідки такої зміни для підприємств та порядок застосування нововведень, а також про підвищення штрафних санкцій по ст. 265 КЗпП, ознайомила учасників семінару з особливостями контролю під час планових та позапланових перевірок суб’єктів господарювання територіальними органами Держпраці. Під час заходу було надане роз’яснення стосовно оплати праці за ненормований робочий день

Ненормований робочий день - це особливий режим робочого часу, який встановлюється для певної категорії працівників у разі неможливості нормування часу трудового процесу (наказ Мінпраці від 10.10.1997 р. № 7). У разі потреби ця категорія працівників виконує роботу понад нормальну тривалість робочого часу (ця робота не вважається надурочною). Міра праці у цьому випадку визначається не тільки тривалістю робочого часу, але також колом обов’язків і обсягом виконаних робіт (навантаженням).

Ненормований робочий день не застосовується для працівників, зайнятих на роботі з **неповним робочим днем**

. Але для працівників, які працюють на умовах **неповного робочого тижня**, ненормований робочий день може застосовуватись.

Також на працівників з ненормованим робочим днем поширюється встановлений на підприємстві, в установі, організації режим робочого часу. У зв’язку з цим роботодавець не має права систематично залучати працівників, які працюють за таким режимом, до роботи понад встановлену тривалість робочого часу.

Ненормований робочий день на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від

форми власності, може застосовуватись для керівників, спеціалістів і робітників, а саме:

- осіб, праця яких не піддається точному обліку в часі;
- осіб, робочий час яких за характером роботи поділяється на частини невизначеної тривалості (сільське господарство);
- осіб, які розподіляють час для роботи на свій розсуд.

При цьому міністерства та інші центральні органи виконавчої влади за погодженням з відповідними галузевими профспілками можуть затверджувати орієнтовні переліки робіт, професій і посад працівників з ненормованим робочим днем. Але конкретний список професій і посад, на яких може застосовуватися ненормований робочий день, визначається колективним договором. Отже, **підприємство, установа, організація самостійно в колективному договорі визначає перелік професій і посад, до яких може застосовуватися ненормований робочий день (з урахуванням орієнтованого переліку) та відповідно встановлює тривалість щорічної додаткової відпустки за ненормований робочий день за кожною формою робіт, професій, посад, враховуючи періодичність виконання робіт понад встановлену тривалість робочого часу, коло обов'язків і обсяг виконання робіт**

(
[лист Мінсоцполітики від 24.09.2013 р. № 825/13/156-13](#)
).

Як компенсація за виконаний обсяг робіт, ступінь напруженості, складність і самостійність у роботі, необхідність періодичного виконання службових завдань понад встановлену тривалість робочого часу надається додаткова відпустка до 7 календарних днів. **Конкретна тривалість додаткової відпустки встановлюється колективним договором за кожною формою робіт, професій та посад чи трудовим договором. Додаткова відпустка за ненормований робочий день надається пропорційно до часу, відпрацьованого на роботі, посаді, що дають право на цю відпустку.**

Наказом Мінпраці від 10.10.1997 р. №7 не передбачена заміна такої відпустки на грошову компенсацію. Не передбачена доплата за ненормований робочий час і КЗпП. Але п. 2.10 Положення про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів, затвердженого наказом Мінтрансу від 07.06.2010 р. №340 передбачено, що водіям легкових автомобілів (крім таксі) у разі потреби може встановлюватися ненормований робочий день, тобто понад нормальну тривалість робочого часу. **Ця робота не вважається надурочною, і за неї не здійснюється додаткова оплата перепрацьованого часу. Але кількість годин перепрацьованого часу при такій роботі визначається у колективному договорі.**

Водіям з ненормованим робочим днем надається у формі компенсації щорічна додаткова відпустка та у випадках, передбачених законодавством, провадиться відповідна оплата за виконаний обсяг робіт, ступінь напруженості, складність і самостійність у роботі, необхідність виконання службових завдань понад установлену тривалість робочого часу.

Отже, право на додаткову відпустку у зв'язку із ненормованим робочим днем мають усі працівники, які працюють за таким режимом (єдине, що розмір такої відпустки встановлюється від 1 до 7 днів згідно із колективним договором). А ось доплату за такий режим роботи мають право лише ті категорії працівників, для яких це окремо передбачено спеціальним нормативним актом (як у випадку із водіями, до речі, не тільки легкових автомобілів (див. також [лист Мінпраці від 04.06.2008 р. № 143/13/116-08](#)) або колективним чи трудовим договором. Такі працівники мають право одночасно і на додаткову відпустку, і на таку доплату. Загальної вимоги проводити таку доплату усім працівникам чинне законодавство не встановлює.

Щодо табелювання роботи таких працівників, то відбувається воно в загальному порядку, відповідно до кількості відпрацьованих годин. Оплата таких годин відбувається відповідно до окладу (тарифної ставки) працівника, пропорційно до відпрацьованого часу. При цьому діють два правила, зазначених вище:

- в разі потреби ця категорія працівників виконує роботу понад нормальну тривалість робочого часу (ця робота не вважається надурочною, а отже, не підлягає подвійній оплаті);

- але роботодавець не має права систематично залучати працівників, які працюють за таким режимом, до роботи понад встановлену тривалість робочого часу. І кількість годин перепрацьованого часу при такій роботі визначається у колективному договорі.

При цьому на додаткову відпустку і доплату такі працівники мають право пропорційно до часу, відпрацьованого в режимі неповного робочого дня за певною посадою.

Наприклад, як роз'яснює Мінсоцполітики в [листі від 19.09.2013 р. № 805/13/155-13](#),

фактично відпрацьованим водієм часом вважаються години, проставлені у таблиці обліку робочого часу. Але, якщо водій у робочий час не виїжджав, та знаходився на роботі, доплата за ненормований робочий час за цей період не здійснюється.

Форма таблиця, затверджена Наказом №489, носить рекомендаційний характер і складається із мінімальної кількості показників, необхідних для заповнення форм державних статистичних спостережень. Рекомендаційний характер полягає в тому, що за необхідності вона може бути доповнена іншими показниками, потрібними для обліку робочого часу на підприємстві. Водночас слід пам'ятати, що в таблиці повинні відображатися всі позиції, які застосовуються на підприємстві для працівників.

Така форма таблиця не містить умовних позначень для часу, відпрацьованого в режимі ненормованого робочого часу. Але у разі потреби можна застосовувати й іншу форму таблиця або ж придумати своє умовне позначення для такого часу.

Під час обговорень кожен бажаючий мав змогу поспілкуватися з фахівцем та отримати відповіді на всі питання, які належать до компетенції Держпраці.

[По матеріалам Управління Держпраці у Кіровоградській області](#)

Бухгалтер 911